

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Vi har nogle patientsammenslutninger i Danmark, som enhver ved, også hr. Jørgen Winther. Vi har bl.a. en stor nyreforening. Jeg vil anbefale hr. Jørgen Winther at spørge Nyreforeningen, hvordan dens holdning er til det her. Den tror nemlig ikke på, at det vil give flere donorer, flere tilmeldte. Den tror tværtimod, at det vil øge frykten for, at der kan ske sådan nogle uværdige ting, som har været omtalt her.

Vi har et paradoks i det problem her med antallet af de bedst egnede donorer, nemlig dem, der er trafikdræbte, typisk unge mænd desværre, som er hjernedøde. Vi har det paradoks, at vi på den ene side jo gør, hvad vi kan gennem forebyggende arbejde for at forhindre, at der sker trafikulykker, og derfor håber jeg jo egentlig, at antallet af den slags donorer også vil falde fremover, men på den anden side står vi så og mangler donorer. Det er et paradoks, som vi andre her ikke kan løse uden videre.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om en særlig indsats for at skaffe flere organdonorer.

Af Tom Behnke (FRI) m.fl.

(Fremsat 24/11 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Carsten Koch):

Frihed 2000 har fremsat et beslutningsforslag om, at Folketinget pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag, der skal sikre et mere intensivt arbejde for at skaffe flere organdonorer i Danmark og herunder sikre, at tilsagn om donation af organer bliver juridisk bindende, således at pårørende ikke kan omstøde den enkelte borgers beslutning – sådan som vi lige har diskuteret det – at en borger, der bliver myndig, stilles over for et valg om at blive organdonor, at borgere over myndighedsalderen stilles over for et valg om at blive organdonorer, at der skabes en debat om organdonation, og at der gives mere information herom til borgerne.

Det emne, som Frihed 2000 har taget op, ligger også mig meget på sinde. Det er vigtigt at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation, og vi kan ikke opfordre befolkningen nok til at tage spørgsmålet op.

For så vidt angår forslaget om at ophæve pårørendes adgang til at modsætte sig organdonation, selv om afdøde har ønsket at være donor, vil jeg henvisse til behandlingen af det beslutningsforslag, som vi lige netop har været igennem.

Jeg vil dog godt henlede forslagsstillernes og Tingets opmærksomhed på, at den nugældende lov som tidligere nævnt ikke giver de pårørende vetoret, men at det i bemærkningerne til det oprindelige lovforslag forudsattes, at man fortsætter en praksis, som man også følger i de fleste andre lande uanset lovgivningen.

Jeg er enig i, at det er uhyre vigtigt at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation. I den forbindelse har det fra tid til anden været diskuteret, hvordan det kan gøres lettere for den enkelte at finde information om donation samt at give sin beslutning for eller imod donation til kende.

Der har i en årrække været udsendt informationsmateriale til befolkningen med opfordring til den enkelte om sammen med sin familie at tage stilling til spørgsmålet om organdonation. Informationen er sket i form af opstilling af donorfoldere hos praktiserende læger, på apoteker, på biblioteker m.v. Der er på tv udsendt obs-spots, og der er på tekst-tv information om donorfolderne.

Der har været rettet særlig opmærksomhed mod unge i form af gocard-postkort opstillet på cafeer og annoncer i Filmguide. Endvidere er

der oprettet mulighed for at rekvirere donorfolderen via trykknaptелефон, ligesom donorfolderen kan læses i sin helhed på Internettet. Folderen kan ligeledes skrives ud, og tilmeldingsblanketten kan bruges til tilmelding. Alle disse mange tiltag har haft karakter af envejskommunikation fra de centrale myndigheder til befolkningen.

I forbindelse med oplysningsindsatsen for 1999 har Sundhedsstyrelsen iværksat et arbejde, som går ud på at få etableret og videreudviklet netværk, som kan medvirke til at skabe øget debat om organdonation lokalt. Der arbejdes på at støtte og videreudvikle netværk af nøglepersoner og informatører, som kan medvirke ved møder og diskussioner i klubber og foreninger, på undervisningssteder og på arbejdspladser. Der arbejdes på, at disse lokale netværk både kan bestå af sundhedspersonale og af frivillige informatører, primært transplanterede samt deres pårørende.

I forbindelse med oplysningsindsatsen har Sundhedsstyrelsen i alle årene arbejdet sammen med patientforeningerne, idet disse har etableret en transplantationsgruppe. Samarbejdet med transplantationsgruppen styrkes i forbindelse med etableringen af de omtalte netværk. Det er mit håb, at vi med disse netværk kan få en debat i gang ude omkring i lokale foreninger og sammenslutninger, på uddannelsesinstitutioner og på arbejdspladser samt i hjemmene.

Dertil kommer, at jeg har besluttet at støtte et projekt, som Amdtsrådsforeningen planlægger sammen med transplantationsgruppen. Projektet går ud på, at vi i år udsender donorfolderen sammen med sygesikringsbeviset, således at alle mellem 18 og 70 år, som skifter sygesikringsbevis, automatisk får tilsendt en donorfolder. Ved projektets afslutning skal der ske en evaluering, således at vi kan se, om det vil være en rigtig vej at gå i fremtiden.

Der er og har således været en række initiativer med henblik på at sikre borgerne information om donation og transplantation. Den information fortsætter og vil videreudvikles, og det afgørende er, at der kommer en debat i hjemmene, at der sker en bevidstgørelse, og at denne debat foregår i så bred udstrækning som muligt. Det er efter min opfattelse vejen frem. Ikke mindst på baggrund af det, der blev nævnt under debatten i forbindelse med B 47, nemlig at der ikke er påvist betydelige om, i det hele taget nogen som helst eksempler på, at man ved at

gennemtvunge disse her tvangsforanstaltninger kan få flere donorer frem.

Tværtimod har jeg hørt flere, som har givet mig anledning til at tænke: Kunne man ikke forestille sig, at man, hvis man virkelig strammer op med, at det skal være skriftlig tilkendegivelse osv. – og jeg tænker ikke mindst på Kristeligt Folkepartis markering – at antallet af donorer så vil falde, hvilket er stik imod den hensigt, der jo også ligger til grund for det her beslutningsforslag?

Så jeg mener, at information, bevidsthed, er vejen frem, så jeg kan ikke på den baggrund anbefale Frihed 2000's forslag.

Holger Graversen (S):

Det bliver jo nok svært at føje noget nyt til sagen. Også det forslag her fra Frihed 2000 er der naturligvis mange gode intentioner i og en god mening bag, ingen tvivl om det. Der er også gode forslag om øget information osv., og jeg synes, at alle gode forslag er velkomne. Det kan vi tale om.

Men når Socialdemokratiet alligevel må afstå fra at stemme for også dette forslag i sin helhed, så er det jo med samme begrundelse som før. Frihed 2000 har jo også som det væsentligste i forslaget at gøre donortilsagnet såkaldt juridisk bindende. Det er altså sagt med andre ord, men meningen er den samme som i Venstres forslag.

Men som sagt, lad os endelig få mange gode forslag om både bedre oplysning, eventuelt mere målrettet mod yngre og unge mennesker, på bordet, og det kan alt sammen støtte det, der sker i øjeblikket, for det er altså ikke så lidt, der sker på det område i øjeblikket. Men det kan alt sammen være med til at supplere det, der foregår i forvejen.

Jeg har selv ment og foreslået, at vi gør en ekstra indsats i forbindelse med erhvervelse af kørekort og ligesom pålægger kørelærerne at informere noget bedre og prøve at påvirke de unge mennesker og måske også giver lettere adgang til at få indstik i kørekortet, hvor man tilkendegiver, at man vil være donor. Det er desværre, som jeg sagde før, i forbindelse med bidrabet, at man får en del donorer.

Henriette Kjær (KF):

Frihed 2000 har en række forslag til, hvordan vi skaffer flere organdonorer, og jeg er helt enig i hensigten.

Første pind har vi lige diskuteret i det foregående beslutningsforslag, og jeg tilslutter mig

som bekendt, at man skal efterkomme afdødes ønske om at ville donere sine organer.

Anden pind om, at en borger, der bliver myndig, skal stille sig over for et valg om at blive organondonor, er jeg også enig i. Jeg synes, det er godt og rigtigt, at man bliver bedt om at tage stilling, og at vi får muligheden for det, via at det offentlige sender materiale om det. Jeg mener ikke, man skal tvinges til at sende svaret ind, men jeg tror, at de fleste vil gøre det, og det vil skabe debat i familien, når den 18-årige med brevet i hånden formentlig vil diskutere det med sine forældre.

Tredje pind beskriver så, hvordan Frihed 2000 også ønsker sig, at alle os andre, os der er blevet 18 år, skal stilles over for valget at blive organondonor. Også dette kan jeg støtte.

Vi får så mange offentlige skrivelser, at det må kunne lade sig gøre at få en udsendelse med om dette spørgsmål. Det synes jeg at amterne eller kommunerne skal enes om at finde en model til. Jeg er bekendt med, at amterne den 1. marts går i gang med en storstilet kampagne for at skaffe flere organer. Det er godt og prisværdigt. Men kampagnen løber kun 15 måneder, så det er altså kun dem, der bliver 18 år i dén periode, samt dem, der flytter eller skifter læge eller andet, der fordrer, at man skal have nyt sygesikringsbevis, der får opfordringen til at blive donor. Så vi skal have noget mere langsigtet sat i værk, og vi opfordrer sundhedsministeren til at gå i dialog med amterne om at fortsætte arbejdet med at skaffe flere organer.

Fjerde og sidste pind, Frihed 2000 har stillet, går ud på, at der skal skabes mere debat om organodonation, og at der skal gives mere information til borgerne om emnet. Også dette er jeg enig i.

En ansat ved Donorregistret udtalte engang på tv, at hver gang debatten om mangelen på organer poppede op i medierne og blev omtalt i f.eks. tv, så steg tilmeldingerne markant. Så der bør rejses debat om emnet, og det er vores alle sammens ansvar, at den debat fortsætter. Sundhedsstyrelsen kan være bannerfører og være dem, der sætter debatten og informationsstrømmen i system. Men vi andre har sandelig også et ansvar.

I Det Konservative Folkeparti kan vi derfor støtte dette forslag, dog med de forbehold, jeg også nævnte under debatten af forrige forslag. Der er forskellige opfattelser af dette alvorlige emne i gruppen, og vi stemmer hver især, som vores etik foreskriver.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg er naturligvis ikke ude på at forlænge debatten. Men er det naivt at forsøge endnu en gang at få et svar også fra fru Henriette Kjær på mit spørgsmål fra tidligere: Hvad har man af tanker i den situation, hvor der er tilkendegivet fra donors side, at man godt vil være donor, men de pårørende alligevel ikke vil være med, når de sidder dér sørgende ved den afdødes leje? Hvad har man af tanker i den situation?

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg tror faktisk ikke, det vil blive det problem, som man lige pludselig maler et billede af at det vil blive, og som man bruger som undskyldning for, at man ikke vil være med til at respektere en beslutning, et menneske har taget, en beslutning, et menneske virkelig har overvejet dybt og grundigt.

Jeg forestiller mig ikke de scenarier udspillet, som hr. Holger Graversen maler for os. Og så er det jo et beslutningsforslag, så det er meningen, det skal drøftes i den kreds, der kan blive enig om det, og at man så finder en fornuftig løsning på det. Det har jeg fuld tiltro til at vi kan finde ud af.

Anni Svanholt (SF):

Der er her tale om en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 38 fra samlingen 1996-97.

Og da jeg ikke mener, at vi skal genoptage debatten om det emne, vi lige har haft, så vil jeg blot henvise til de holdninger, jeg gav til kende dér vedrørende det spørgsmål her, der hedder juridisk bindende tilsagn.

SF har præcis den samme holdning, som vi havde, da forslaget sidst blev behandlet, og vi har meget stor forståelse for forslaget intentioner vedrørende oplysning: at man skal øge oplysningsniveauet. Det er det, der er utrolig vigtigt, for det er jo netop det, der kan føre til, at flere tager stilling sammen med deres pårørende og måske melder sig som organondonorer. Men der er allerede gjort en god indsats, som sundhedsministeren redegjorde for, men vi er mere af den opfattelse, at man skal intensivere oplysningsindsatsen, og at det også er godt, hvis det kan foregå på lokalt plan.

Så oplysning og atter oplysning, det støtter vi. Men vi er ikke enige i de midler, som

Frihed 2000 her vil anvende. Derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Birthe Skaarup (DF):

Beslutningsforslaget fra Frihed 2000 om at skaffe flere organdonorer i Danmark dækker i vis grad beslutningsforslag B 47, som lige er blevet behandlet, og vi kan sagtens følge intentionerne i det her forslag, fordi det er nødvendigt også efter vores opfattelse, at der gøres en ekstra indsats med oplysning.

Ministeren er så inde på, at der allerede er gjort en masse ting, men hvad skal der så til? Så må vi jo så finde ud af, hvad der skal til for at skaffe flere donorer. Det er et kæmpeproblem.

Nu har Amtsrådsforeningen så besluttet at udsende et organdonorkort, og det er jo sådan set også nogle af de intentioner, som er indeholdt i Frihed 2000's forslag.

Som sagt er vi enige om, at der skal tages yderligere tiltag på det område, og det vil der så bl.a. gøres med det, som Amtsrådsforeningens sundhedsudvalg har besluttet skal ske.

Der er store omkostninger forbundet med at være dialysepatient, og som tidligere sagt ikke alene livskvalitetsmæssigt, men også økonomisk. Men også for de pårørende bliver der meget, meget store omkostninger i det daglige.

Men vi er positive over for forslaget, ligesom vi var for beslutningsforslag nr. B 47, selv om vi synes, der er nogle af tingene, der overlapper hinanden.

Morten Helveg Petersen (RV):

Det Radikale Venstre kan ikke støtte dette beslutningsforslag, lige så vel som vi heller ikke kunne støtte det foregående forslag. Vi ønsker ikke at ændre de nuværende regler for donation af organer og dermed heller ikke de pårørendes muligheder for at modsætte sig et familiemedlems ønske om donation af et organ.

Vi finder, lovgivningen er balanceret i dag, og det er hovedargumentet for, at vi ikke kan støtte forslaget.

Jette Gottlieb (EL):

Vores ordfører på området er stadig ikke til stede, så jeg vil fremføre, at Enhedslisten støtter beslutningsforslaget. Vi mener som tidligere sagt, at enhver har ret til at bestemme over sin egen krop også efter døden, og at det bør respekteres.

Så vil jeg tilføje, at jeg undrer mig lidt over, at man kommer med en uændret genfremsættelse,

når man rent faktisk har fået nogle argumenter i sidste års debat. Dem kunne man godt have inddraget. Når der tales om, at man skulle lave en afkrydsningsmulighed, så foreslog Enhedslisten sidste år, at man skulle have en mere fleksibel afkrydsningsmulighed forstået på den måde, at der burde være en mulighed for at vælge at give en ubetinget tilladelse eller en tilladelse betinget af, at der ikke kommer indsigelser fra nærmeste pårørende.

Det mener vi ville give anledning til en debat blandt de pårørende. Det ville give anledning til, at måske flere ville tilmelde sig, fordi mange af dem, som ikke tilmelder sig, måske netop har problemet: Hvad vil mine pårørende sige? Hvad vil mine efterladte sige? Hvordan vil de reagere?

Derfor synes vi, at det var meget passende, om man havde inddraget sådan en overvejelse, inden man bare stereotypt genfremsætter et forslag.

Men så vil jeg tilføje, at jeg har udfyldt et donorkort. Det har jeg i baglommen, og grunden til, at jeg har det i baglommen, er, fordi jeg ikke vil finde mig i at være reservedelslager, og når jeg ikke vil finde mig i at være reservedelslager, så giver jeg udtryk for det på denne her måde, at jeg opfatter, at debatten her har et fuldstændig skævt udgangspunkt.

Hvis jeg citerer en af de bemærkninger, der er kommet her i debatten: Der er mangel på organer. Nej, der er ikke. Sygdom rammer tilfældigt. Det rammer uretfærdigt. Der er ikke mangel på organer. Der er en mulighed for en helbredelse, en lykkelig helbredelse, hvis man har mulighed for at få et organ, men så længe organet er på mig, er det altså mit, og det er jeg ikke særlig tilfreds med at nogen begynder at efterstræbe. Derfor går jeg med mit donorkort i baglommen, og jeg kunne ikke drømme om at sende det ind, derfor tæller jeg heller ikke med i statistikkerne. Men hvis situationen opstår, så ved de, det vedrører, de, det rager, nemlig lægerne, at de har den mulighed, for donorkortet ligger sammen med mit sygesikringskort, og det har jeg så med min underskrift tilkendegivet, og jeg har endda et par årgange af det her donorkort liggende med datering, så folk kan se, at det ikke er et tilfældigt lune, der har overfaldet mig.

Det synes jeg i virkeligheden er den rigtige måde. Jeg synes, at udgangspunktet i det her er en fuldstændig forfejlet sundhedsopfattelse, der går ud fra organudskiftning, for reservedelsop-

fattelse af menneskekroppen, og det er jeg meget bekymret over.

Derfor er jeg også overordentlig opmærksom på, hvilken karakter den oplysningskampagne måtte få, som det drejer sig om, for hvis den tager udgangspunkt i, at nu drejer det sig altså om, at der er mangel på organer, og at man skal stille sig til rådighed som organdonor osv., osv., med udgangspunkt i en reservedelsudskiftningsopfattelse af den menneskelige krop, så står jeg i hvert fald af.

Man kan også høre det på debatten her. Ud over argumentet om mangel på organer, som hr. Tom Behnke nævnede, så synes jeg nok, topmålet af kynisme kom fra hr. Holger Graversen, som siger, at det da var en god idé, hvis vi gjorde det i forbindelse med kørekortet, underforstået, når folk får et kørekort: Kære ven, du er ung; vi ved godt, at statistisk er chancen for, at du kører dig ihjel, egentlig ganske høj, så tag lige og udfyld det her organdonorkort, inden du får underskrevet dit kørekort.

Eller som det blev sagt af fru Henriette Kjær: Det gælder om at skaffe nogle flere organer. Ja, hvad forestiller man sig? Hvad betyder det, at det gælder om at skaffe nogle flere organer? Altså, er vi ude i . . . nå, det er måske at føre det for vidt.

Men alt taget i betragtning synes jeg, det er overordentlig vigtigt, at etikken er i orden, når man snakker om oplysningskampagnen for det her spørgsmål, for jeg mener virkelig, at reservedelsopfattelsen er en meget, meget farlig vej for vores sundhedspolitiske opfattelse, og det synes jeg man skal have sig meget for øje, når man begynder på at udvide beskæftigelsen omkring det her punkt.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Jeg er meget ked af at blive beskyldt for at være kynisk. Det kommer an på, hvordan man gør det. Man kunne jo opnå noget andet, hvis man gjorde det, nemlig det, at de unge mennesker måske ville tænke sig lidt bedre om, når de kører bil i de første år. Vi ved jo, at det er dér, hvor der sker alt for mange drab og ulykker i øjeblikket.

Tove Videbæk (KRF):

Dette forslag går ud på at intensivere arbejdet med at skaffe flere organdonorer i Danmark. Til fru Jette Gottlieb: Jeg sagde organdonorer og ikke organer.

Første pind i forslaget stemmer godt overens med B 32, som vi netop har behandlet, og som Kristeligt Folkeparti kan støtte.

De to næste pinde om, at borgere, der bliver myndige eller er over myndighedsalderen, stilles over for et valg om at blive organdonorer, kan vi for så vidt med nogle få betingelser gå ind for.

Således mener vi, at hvis alle myndige og alle, der bliver myndige, skal stilles over for denne meget alvorlige afgørelse, må der forud være gået et meget grundigt informationsarbejde, så man ved, hvad det er, man helt konkret tager stilling til, og dermed går vi over i pind fire.

For os er det ikke nok bare at fremsende information og registreringsformularer til folk; der bliver myndige. Der er brug for en ganske intensiv information og debat om sagen. Folk har brug for at vide, hvordan processen forløber omkring organudtagning. Hvordan de pårørende ved et dødsleje vil blive behandlet, og hvordan de vil kunne opleve det. Hvilken livskvalitet den transplanterede vil kunne opnå som resultat af organdonationen. Og på registreringskortet skal der også være plads til både et ja og et nej, men også et ved ikke. Som fru Jette Gottlieb sagde: Etikken skal være i orden.

En måling i Jyllands-Posten den 15. januar 1996 fortalte, at halvdelen – altså 50 pct. – af alle voksne danskere egentlig har besluttet sig for, om de vil eller ikke vil afgive organer til transplantation, hvis spørgsmålet skulle blive aktuelt. Men kun 7 pct. af alle havde ifølge den her undersøgelse ladet sig registrere i donorregisteret. 27 pct. gik med planer om at blive registreret. Og det mener jeg er en rimelig stor forskel i procenter på dem, der har taget beslutningen, og dem, der så efterfølgende er blevet registreret. Der er altså virkelig brug for yderligere oplysning.

I Sundhedsudvalget har vi fået kopi af et brev fra et menneske, der gerne ville registreres som donor, men måtte så grueligt meget igennem, inden det lykkedes for ham at finde nogen, der kunne skaffe ham et tilmeldingsskema. Ifølge dette brev er der i høj grad også brug for en oplysningskampagne i sundhedsvæsenet om, hvordan man assisterer mennesker, der henvender sig og ønsker at registreres som donor.

Vedkommende donor havde henvendt sig 7-10 forskellige steder. Hos praksislæge, sygehus, politi, amtet, flere kontorer og Sundhedsstyrelse. Vedkommende blev sendt fra Herodes

til Pilatus, inden det lykkedes ham at få et tilmeldingsskema og blive registreret som donor.

Hvis fremgangsmåden er den samme i resten af landet, som er beskrevet her, kan man da godt forstå forskellen i procenter på dem, der har besluttet sig, og dem, der er blevet registreret. For det er jo nok ikke alle, der ligesom på-gældende brevskriver her, vil bruge flere dage på at finde ud af, hvordan man kan få lov til at meddele, at man ønsker at forære sine organer væk, når man dør.

En anden betingelse for os for at støtte forslaget ville være at være sikker på, at der kun vil blive udtaget organer, hvis afdøde har afgivet skriftligt samtykke.

Men vi synes, det er et positivt forslag, og vi vil gå med i en positiv og grundig behandling af det i udvalget.

Tom Behnke (FRI):

Det dilemma, vi ofte står i, kan jo godt skitseres på den måde, at på den ene side har vi desværre en masse borgere her i landet, som er meget syge, og som har brug for et nyt organ, og på den anden side er der lykkeligvis og heldigvis ikke er så mange, der kommer i den tragiske situation at afgå ved døden før tid – om jeg så må sige – i en alt for ung alder.

Man kan sige, at det både er et problem og en lykkelig begivenhed, at forholdet er sådan, men sådan er det. Så det, vi egentlig diskuterer, når vi taler om organdonorer og donation af organer, er altså det potentielle, der ligger.

Er der da taget stilling, eller er der ikke taget stilling? Og er der i den gruppe, om jeg så må sige, nok? Men vi kan hverken gøre det ene eller det andet, til eller fra. Vi kan måske gøre noget for at forhindre, at der er nogen, der dør i en ung alder, men dér kan vi ikke regulere på antallet. Og det skal vi heller ikke, heldigvis.

Men dér, hvor man så kan gå ind, er i de tilfælde, hvor der er nogen, der har udfyldt et skema, og som har givet tilsagn om, at de gerne vil være donorer den dag, de afgår ved døden, men hvor de pårørende så modsætter sig og siger: Det vil vi ikke være med til. Det er heldigvis ikke i så mange tilfælde, men de findes, og for at komme ud over det, ville det være hensigtsmæssigt.

Det ville også være hensigtsmæssigt af hensyn til sine nære, sin familie, sine pårørende, at man tager stilling til det her spørgsmål, således at man ikke overlader det til de pårørende, men at man selv har taget stilling til det. Det vil også

alt andet lige gøre det nemmere for de pårørende.

Jeg har under debatten op til fremsættelsen af det her forslag, forhandlingen af det her forslag, truffet utrolig mange mennesker, der giver udtryk for: Det er også rigtigt, vi har gået og overvejet, om ikke vi skulle udfylde sådan et skema, men vi har ikke fået taget os sammen til det; vi har ikke fået gjort tankeprocessen færdig; vi har ikke truffet en endelig beslutning. Og der tror jeg på, at alene det, at man sådan ligesom skubber lidt på og siger, at nu må folk tage stilling, vil gøre, at mange tager stilling.

Der vil også være mange, der siger nej. Der vil være mange, der krydser af og siger »ved ikke«, for den mulighed er der jo også, som det fremgår af mit beslutningsforslag. Der er muligheden for, at man kan sige ja, man kan sige nej, og man kan også sige »ved ikke« eller »har ikke taget stilling«. Og jeg mener for så vidt, at de, der så ikke sender skemaet tilbage, naturligvis skal registreres i rubrikken »ved ikke«, »har ikke taget stilling«, således at man på et senere tidspunkt ved en given lejlighed, som nu f.eks. ministeren siger det, fremover vil prøve at gøre det, at når man udsender nye sygesikringskort, så sender man denne her pjece med med en opfordring til, at man tager stilling. Det vil være hensigtsmæssigt, og så hænger det sammen igen.

Men det, vi jo også møder, og det var så det bilag, som jeg fik runddelt i Sundhedsudvalget, var den borger, der henvendte sig og sagde: Det er jo helt forfærdeligt. Han havde truffet en beslutning. Han havde gjort op med sig selv og var blevet enig med sig selv om, at han gerne ville være organdonor, men lige gyldigt hvor han henvendte sig hos offentlige myndigheder, så var det i hvert fald ikke lige dér; de vidste egentlig heller ikke, hvor man skulle henvende sig. Og det er jo stærkt problematisk.

Og derfor har jeg, siden forslaget blev fremsat, egentlig haft lyst til, at man skulle have ændret den sidste pind. Den her debat, som vi lægger op til med beslutningsforslaget, burde måske ændres til, at man sørger for, at inden for den offentlige sektor bliver der en oplysningskampagne for offentligt ansatte om: Hvor skal man henvende sig? Når borgerne kommer og spørger til det her, hvor skal man så vise dem hen, så de kan få udleveret det her skema?

Eller måske skulle man have skemaet liggende på flere offentlige institutioner, for det, vi jo kan se, er, at det i hvert fald er et af de steder,

hvor der mangler noget. Man møder borgere, som efter at have henvendt sig til 6, 7, 8 forskellige offentlige instanser stadig væk ikke har fået løst muligheden for at udfylde et donorkort. Og det er selvfølgelig stærkt problematisk.

Det, vi havde lagt op til, var, at når man får tilsendt skemaet, så skulle der være disse tre valgmuligheder: ja, nej eller ved ikke. Under ja-muligheden skulle der så yderligere være mulighed for, at man kunne skille det op og sige ubetinget ja til alt eller delvis til måske nogle organer. Og der kan jeg godt se, at jeg selvfølgelig burde have husket fra debatten sidste gang, det her forslag blev fremsat, som fru Jette Gottlieb påpeger det, at der også burde være den mulighed, at man giver tilladelse betinget af, at ens pårørende efterfølgende også siger ja. Den mulighed ville også være rar at få ind, og alt andet lige tror jeg på, at det ville kunne øge antallet, der siger ja – om ikke andet så med den mulighed.

Sundhedsministeren sagde, at der allerede er foretaget en masse med hensyn til oplysningsindsatsen, og det er jo dejligt at høre. Det er rart at høre, at man gør meget. Jeg må indrømme, at jeg ikke har lagt så meget mærke til den massive oplysningskampagne, man har iværksat, men jeg tror det gerne, og det må så bero på, at jeg ikke lige har været dér, hvor oplysningskampagnen har været målrettet imod, og det er selvfølgelig ærgerligt.

Men det, jeg lagde særlig meget vægt på og meget mærke til, var, at ministeren sagde, at fremover vil man udsende en sådan pjeces eller et skema, når man udsender sygesikringskortet. Og det vil sige, at der så er en konkret henvendelse til borgeren og en konkret mulighed for, at man kan tage stilling, og en konkret mulighed for, at man med det papir i hånden kan udfylde og indsende. Og dermed behøver man faktisk ikke at rende de offentlige myndigheder på dørene for at få muligheden for at udfylde et donorkort. Det kommer med posten, når man alligevel får et nyt sygesikringskort. Og der kan man så sige, at så er den del af vores beslutningsforslag i hvert fald overflødigt, for så er det på plads.

Jeg undrer mig så over, at sundhedsministeren sagde, at hvis man kører for aggressivt frem – det mener jeg nu ikke vi på nogen måde gør med vores forslag – men hvis man gjorde det, kunne man komme i den situation, at antallet af donorer ville falde. Det tror jeg næppe. Jeg tror ikke, at de, der i dag har taget stilling og sagt, at

de gerne vil donere deres organer, går ned og trækker deres tilsagn tilbage, fordi man opfordrer andre borgere til at tage stilling til, om de vil donere deres organer eller ej. Det tror jeg ikke. Det skal jo naturligvis ikke være sådan, at man bliver ved med at sende opfordringer til dem, der er registreret i donorregisteret, om at tage stilling, det har de jo sådan set allerede gjort.

Socialdemokratiet ville ikke være med til det, SF ville ikke være med, og Det Radikale Venstre ville heller ikke være med. Ellers hørte jeg jo, at der var positive tilkendegivelser, om end partierne naturligvis har fritstillet deres medlemmer. Så der var positivitet fra de øvrige partier, og det er jeg glad for. Det vil jeg gerne have lov til at takke for.

SF var for så vidt enig i, at man skulle prøve, om ikke vi kunne få nogle flere, der frivilligt melder sig som organdonorer, men de ville ikke være med til de metoder, som vi i Frihed 2000 har skitseret i forslaget her. Og det er selvfølgelig ærgerligt. Jeg sad så og lyttede lidt efter, hvad forslaget så er. Hvad er så SF's forslag? Men det var der ikke.

Det er selvfølgelig ærgerligt. Altså det står SF frit for at stemme imod, men hvis SF er enig i intentionerne, så håber jeg da, at SF på et tidspunkt gør sig nogle overvejelser om, hvordan man så vil nå målet, hvis ikke det her er vejen frem til det.

Hr. Holger Graversen spurgte: Hvad nu, hvis forslaget her bliver vedtaget og organdonationen er juridisk bindende og vi så står i den situation, at pågældende desværre står over for at skulle afgå ved døden og de pårørende så modsætter sig organdonation? Hvad gør man så i det dilemma, som opstår dér?

Ja, det dilemma er der jo allerede i dag, og hvad gør man i dag? Ja, dér føjer man i langt de fleste tilfælde de pårørende og siger: O.k., vi bøjer nakken, det er i orden, I har jeres ret til at sige fra.

Men sundhedspersonalet gør jo selvfølgelig et stykke arbejde for at prøve at påvirke og tale fornuft til de pårørende. Der står jo altså også en anden patient, en borger, i den anden ende af hospitalet, som har brug for de organer. Man prøver jo på at overtale på en eller anden måde.

Og jeg tror på, at hvis forslaget her vedtages, så vil det blive nemmere i fremtiden. De pårørende vil allerede som udgangspunkt vide, at den afdøde har taget stilling, og at det er juridisk bindende. Allerede dér vil mange sige:

O.k., så bøjer vi os for det. Sundhedspersonalet vil også have den mulighed at sige: Men det er juridisk bindende, så overvej nu lige en gang til, om vi skal bryde det!

Men skulle de pårørende holde fast, så mener jeg, at sundhedspersonalet skal være fleksibelt og til trods for vores måske lidt firkantede formulering om, at det er juridisk bindende, så sige: O.k., det dilemma lader vi så køre væk, så vil vi ikke diskutere det mere. Hvis de pårørende er så meget imod det, skal vi ikke holde fast med næb og kløer. Det, som hr. Holger Graversen nærmest lagde op til: at man skal bruge en eller anden form for tvang for at gennemføre denne her handling, skal man selvfølgelig ikke gøre.

Men alt i alt er jeg meget glad for debatten her. Om det ender med et flertal for forslaget, er jo ikke til at vide på nuværende tidspunkt, men vi havde da håbet på det, ikke mindst fordi da vi i sidste folketingssamling netop diskuterede organ donation, var den røde tråd i hele debatten hos stort set alle ordførere, at man egentlig syntes meget bedre om det forslag, som jeg havde fremsat tidligere.

Derfor genfremsætter jeg forslaget, fordi det nærmest er på opfordring fra Folketingets medlemmer, og jeg skal takke for den positive tilkendegivelse.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Til hr. Tom Behnke: Jeg savner stadig væk en begrundelse for at gøre det såkaldt juridisk bindende.

Når sygehusene kan oplyse, at der ikke er nogen tilfælde i hvert fald de sidste 3 år, hvor de pårørende har sat sig imod det, hvis der var et ønske, hvis der var et tilsagn til donorregisteret eller på anden måde, hvor er så begrundelsen for at lave det her?

Så siger hr. Tom Behnke, at der selvfølgelig ikke skal være nogen tvang i den situation, jeg skildrede før. Hvad så? Det er jo rigtigt. Der foregår selvfølgelig et ordentligt oplysningsarbejde over for de pårørende i alle tilfælde, uanset om vi vedtager det her eller ej. Det ændrer ikke på det.

Men hvis de pårørende stadig væk i den sidste ende holder fast, så kan man kan jo ikke lovgive, så deres følelser, tragedien, bliver mindre af, at de får besked om, at sådan er det – nu er jeg lige ved at bande, og det må jeg ikke her

– sådan er det bare: Vedkommende har givet tilsagn, og det skal respekteres.

Og så lige en lille korrektion: Der foregår et tæt samarbejde med amterne om alt det her, om oplysning osv., og allerede i indeværende år bliver sygesikringsbeviset fornyet til 1,5 millioner af danskerne. Der vil man så få donorfolderen med.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Jeg kan ikke de eksakte tal for, i hvilket omfang pårørende har modsat sig det, hvor den, vi taler om, faktisk havde sagt ja til at afgive sine organer. De tal har jeg ikke present på stedet her. Jeg ved, at der i hvert fald tidligere har været tilfælde, for det har været oppe også ved tidligere debatter, så det er der ingen tvivl om.

Men når vi fremsætter forslag i Folketinget, har vi i Frihed 2000 den opfattelse, at vi skal lovgive for fremtiden og ikke for, hvad der er sket i fortiden. Og i takt med større oplysningskampagner på det her område og i takt med, at flere og flere vælger at udfylde et donorkort, vil der også være flere og flere, som melder sig som donorer. Og dermed vil, om jeg så må sige, sandsynligheden for eller risikoen for, om man vil, at der så kommer tilfælde, hvor pårørende modsætter sig, alt andet lige stige proportionalt med, at der bliver flere og flere, der udfylder deres kort.

Det er vores opfattelse, at vi skal lovgive for fremtiden. Derfor ønsker vi at tage højde for den situation allerede nu, så situationen ikke opstår og vi bagefter skal komme med nogle lapperier fra Folketingets side. Det gør vi alt for ofte i forvejen.

Hermed sluttede forhandlingen, og beslutningsforslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 14. januar 2000, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.41
